

AARDRIJKSKUNDIG
WOORDENBOEK
DER
NEDERLANDEN,

BIJENGEBRAGT

DOOR

A. J. van der Aa,

onder medewerking van eenige Vaderlandsche Geleerden.

NEGENDE DEEL.

P. R.

Te Gorinchem, bij
JACOBUS NOORDUYN.

1847.

kruin des rivierdijks; terwijl het lage gedeelte van dezen waard het overtollige water mede ontlast door het sluisje van den RAVENSWAARD.

RAVENSWAAY, streek lands in de *Neder-Betuwe*, prov. *Gelderland*, distr. *Nijmegen*, arr. en kant. *Tiel*, gem. *Maurik*; palende N. O. aan Rijswijk, Z. aan Zoelmond, Z. W. aan Beusichem, W. en N. W. aan de Lek.

Deze streek bevat het d. Ravenswaay, benevens eenige verstrooid liggende huizen. Zij beslaat eene oppervlakte, volgens het kadaster van 519 bund. 55 v. 58 r. v. ell., waaronder 507 bund. 20 v. r. 41 v. ell. schotbaar land; telt 58 huisgez., uitmakende eene bevolking van 520 inw., die meest in den landbouw hun bestaan vinden.

De inw., die er op 7 na alle Herv. zijn, onder welke 150 Ledematen, maken eene gem. uit, welke tot de klass. van *Tiel*, ring van *Ingen*, behoort. De eerste die in deze gemeente in vereeniging van *Rijswijk* het leeraarambt heeft waar genomen, is geweest JOHANNES BRANDOLPHUS, die in het jaar 1618 herwaarts kwam en in het jaar 1656 overleed, na wiens dood het van Rijswijk ontlast werd, en in 1659 alleen een Predikant bekwam in HENRICUS WINKELS. Het beroep geschiedt door den kerkeraad.

De R. K., van welke er 7 gevonden worden, behooren tot de stat. van *Maurik*. — Men heeft er eene school, welke gemiddeld door een getal van 40 leerlingen bezocht wordt.

RAVENSWAAY moet vroeger ook bijzondere Heeren gehad hebben, onder welken Heer JOHAN en Heer SURMOND VAN RAVENSWADE, Ridders, op het jaar 1275 gemeld worden. Nog vindt men aangeteekend, dat de novalia of tienden van nieuw aangeinaakte landen, tusschen RAVENSWADE, *Maurik*, *Rijswijk* en *Zoelen*, door ANDRIAS VAN CUYK, den vijf en twintigsten Bisschop van Utrecht, aan het kapittel van Oudmunster in 1159 gegeven zijn, hetwelk door Paus ALEXANDER III in 1179 bevestigd werd.

Het d. RAVENSWAAY, RAVENSWADE of RAVENSWAY, ligt 6 u. W. N. W. van Nijmegen, 2½ u. N. N. W. van Tiel, 1 u. W. Z. W. van Maurik, langs en op den Lekdijk. Men telt er in de kom van het dorp 5 h. en ruim 20 inw.

De Herv. kerk, die aan den dijk staat en in het jaar 1644 gebouwd is, prijkt met eenen hoogen toren, doch is niet van een orgel voorzien. Vóór dat deze kerk gebouwd was, hield men godsdienstoefening in de herberg *de Posthoorn*.

Waarschijnlijk heeft onder dit dorp, de oude Romeinsche legerplaats *Carvo* gelegen. Later heeft hier een oud kasteel gestaan, het *Huiste-Ravenswaay* geheeten. Zie het volgende art. Thans heeft men er nog het heerenhuis *Vreedenstein* (zie dat woord) en eene aanzienlijke boerderij, *Muiswinkel* genaamd, toebehoorende aan den Heer A. W. Baron VAN BRIENEN, welke in vroegere tijden een kasteel schijnt te zijn geweest en geweldig beschoten moet wezen, naar de teekens, welke daarvan nog duidelijk aanwezig zijn.

De kermis valt in den tweeden Zondag in Augustus.

Dit dorp heeft door den watervloed van Januarij 1809, veel geleden. Men had hier echter vóór den geduchten storm van 50 en 51 dier maand, meest alle menschen en vee gered, zoodat er niet meer dan drie stuks klein vee verdronken zijn. Het ijs uit de binnenlanden werkte met eene geweldige kracht, en bragt eene woning in gevaar; de bewoner, die met zijn huisgezin de toevlugt op den zolder genomen had, en op bijna veertig roeden niet te naderen was, werd nogtans door de onvermoeide pogingen en met levensgevaar van den dood gered. Drie huizen en een korenberg werden wéggespoeld, een gelijk getal werd

onbewoonbaar, terwijl nog vijf andere woningen en veel boom- en houtgewas groote schade ondergingen. Het vloedwater stond des nachts van den 30 Januarij 29 duim hooger dan in het jaar 1784.

RAVENSWAAY (HET HUIS-TE-), ook wel het *BLOKHUIS* genoemd, voorm. slot in de *Neder-Betuwe*, prov. *Gelderland*, distr. en 6 u. W.N.W. van *Nijmegen*, arr., kant. en $2\frac{1}{2}$ u. N. N. W. van *Tiel*, gem. en 1 u. W. Z. W. van *Maurik*, te *Ravenswaay*, waartoe het behoort, aan de linkerzijde van de *Lek*.

Dit slot was aldaar in het jaar 1415, op aandrijven en last van *REYNALD IV*, Hertog van *Gelder*, gebouwd, voltimmerd en krachtig versterkt, om daarmede de naburige Stichtenaars en Hollanders in teugel te houden. In het jaar 1506 werd het door *FLORIS VAN EGMOND*, Heer van *IJsselstein*, met een sterk gevolg van krijgsknechten, vele Grooten, onder welke de Hertog van *Aarschot*, aangevallen, en, na het eenige dagen belegerd en de muren met zwaar geschut doorboord te hebben, overmeesterd en zoodanig vernield, dat er geen overblijfsels meer van te vinden zijn.

Ter plaatse, waar het gestaan heeft, ziet men thans eene welgebouwde woning en boerderij, toebehoorende aan en bewoond wordende door *Mejufvrouw de weduwe W. van Ommere*, welk huis ook nog *HET BLOKHUIS* genoemd wordt.

RAVENSWEERD (DE), uiterwaard in het graafs. *Zutphen*, prov. *Gelderland*, arr. en kant. *Zutphen*, gem. *Gorssel*; palende N. aan den Houtwal bij *Dommerholt*, O. aan het *Boven-Sweerdsbosch*, Z. aan den *Lage-Koeweerd*, W. aan den *IJssel*.

Deze uiterwaard beslaat eene oppervlakte van 5 bund. 61 v. r. 63 v. ell., en watert uit, door een sloot op den *IJssel*.

RAVESTEN, meestal het *LAND-VAN-RAVESTEN* genoemd, heerl., prov. *Noord-Brabant*, arr. 's *Hertogenbosch*; palende N. en N. O. aan de *Maas*, O. aan het *Land-van-Cuyck*, Z. aan de vrije heerl. *Gemert*, Z. W. en W. aan de *Meijerij van 's Hertogenbosch*.

Deze heerl. bevat het plattelandstadje *Ravesteyn* en de dorpen *Boekel*, *Demen*, *Dennenburg*, *Deursen*, *Huisseling*, *Neer-Langel*, *Over-Langel*, *Reek*, *Schayk*, *Uden*, *Velp*, *Volkel* en *Zeeland*, zoo dat zij nu de gem. *Boekel*, *Dieden-Demen-en-Langel*, *Deursen-en-Dennenberg*, *Herpen*, *Ravesteyn*, *Reek*, *Schayk*, *Uden*, *Velp* en *Zeeland*, benevens een gedeelte van de gem. *Huisseling-en-Neerloon* bevat, en alzoo grootendeels tot het kant. *Grave* en voor een klein gedeelte tot de kant. *Oss* en *Veghel* behoort.

Zij heeft bijna vier uren gaans in de lengte en twee uren in de breedte, bestaat meest uit lage vruchtbare gronden, en telt eene bevolking van ruim 18,000 inw., die meest hun bestaan vinden in den landbouw. Ook hebben de inw. het voordeel van de *Peel*, die van de zuidoostzijde de heerl. inschiet.

De inw., welke er op 70 na allen R. K. zijn, onder welke ruim 12,000 Communicanten, maken de volgende 12 pastorijen uit: *Boekel*, *Demen*, *Dennenburg*, *Deursen*, *Herpen*, *Huisseling*, *Over-Langel*, *Ravesteyn-en-Langel*, *Reek*, *Schayk*, *Uden*, *Volkel* en *Zeeland*, welke door evenzoo veel Pastoors en dertien Kapellaans bediend worden.

De Herv., die er 70 gevonden worden, onder welke 50 Ledematen, maken de gem. van *Ravesteyn* uit. — Men telt in deze heerl. veertien scholen.